

maatschappijkunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Politiek en beleid

1 B

2 C

3 C

4 **maximumscore 1**
begrip: 2 / links

5 C

6 D

7 A

8 **maximumscore 1**
het opkomen voor de belangen (van de inwoners van Spankeren)

9 A

10 A

11 **maximumscore 3**
Juiste antwoorden zijn (drie van de volgende):

- een openbare actie houden (demonstreren/protesteren)
- lobbyen (praten met politici)
- inschakelen van de media (de openbaarheid zoeken)
- de rechter inschakelen (naar het Europese Hof gaan)

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 1

Juiste antwoorden zijn:

De christendemocratische / christelijke/ confessionele stroming en een politieke partij die hierbij past is (een van de volgende):

- het CDA
- de ChristenUnie (CU)
- de SGP

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste combinatie van antwoorden.

13 A

14 maximumscore 2

Juiste antwoorden zijn:

- nummer: 1 1
- nummer: 5 1

15 C

16 D

17 maximumscore 2

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Mensen vinden de situatie onwenselijk.
- De situatie zorgt voor maatschappelijke onrust.
- Men vindt dat er actie moet worden ondernomen om de situatie te veranderen.
- Mensen vinden de situatie in strijd met de normen en waarden.

per juist antwoord 1

Opmerking

Niet goed rekenen: de politiek moet het oplossen.

Criminaliteit en rechtsstaat

18 A

19 C

Vraag	Antwoord	Scores	
20	maximumscore 2		
	<ul style="list-style-type: none"> • mogelijkheid 1: de zaak wordt aan de rechter voorgelegd (voor de rechter gebracht / er vindt vervolging plaats) 	1	
	<ul style="list-style-type: none"> • mogelijkheid 2: de zaak wordt geseponeerd (er vindt geen vervolging plaats) 	1	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Niet goed rekenen: de personen hebben een boete betaald.</i></p>		
21	maximumscore 1		
	<p>Het gaat over een misdrijf, want er wordt meer dan één jaar gevangenisstraf geëist.</p>		
	<p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste combinatie van antwoorden.</i></p>		
22	maximumscore 2		
	<p>Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> – het verkeren in slechte levensomstandigheden (armoede, werkeloosheid, sociale ongelijkheid) 		
	<ul style="list-style-type: none"> – het anoniemer worden van de samenleving (verminderde sociale controle) 		
	<ul style="list-style-type: none"> – het gebrek aan maatschappelijke bindingen 		
	<ul style="list-style-type: none"> – de gelegenheid maakt de dief 		
	<ul style="list-style-type: none"> – etikettering (Eens een dief, altijd een dief. Mensen gaan zich vervolgens ook zo gedragen.) 		
	<ul style="list-style-type: none"> – het ongestraft laten van overtredingen/misdrijven 		
	<ul style="list-style-type: none"> – de kleine pakkans bij sommige overtredingen/misdrijven 		
	<ul style="list-style-type: none"> – regelingen die zeer fraudegevoelig zijn 		
	<p>per juist antwoord</p>	1	
23	maximumscore 2		
	<ul style="list-style-type: none"> • 1 Een soort delict waar slachtoffers gemakkelijk aangifte van doen is (een van de volgende): 		1
	<ul style="list-style-type: none"> – diefstal 		
	<ul style="list-style-type: none"> – inbraak 		
	<ul style="list-style-type: none"> – vermogensdelicten 		
	<ul style="list-style-type: none"> • 2 Een soort delict waar slachtoffers minder gemakkelijk aangifte van doen is (een van de volgende): 		1
	<ul style="list-style-type: none"> – mensenhandel 		
	<ul style="list-style-type: none"> – seksueel geweld 		
	<ul style="list-style-type: none"> – vandalisme 		

Vraag	Antwoord	Scores
24	A	
25	A	
26	maximumscore 1 Er is geen sprake van crimineel gedrag, want (een van de volgende): – er is geen rechtsregel overtreden (wetten of regels die door een overheid zijn vastgesteld). – het niet voldoende verkopen van lootjes staat niet opgenomen in een bron van strafbaar gedrag. – de overheid kan bij het overtreden van deze regel van de club geen sanctie opleggen aan het voetballertje.	
	<i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste combinatie van antwoorden.</i>	
27	B	
28	C	
29	maximumscore 1 Juiste antwoorden zijn (een van de volgende): – iemand is onschuldig. – bij gebrek aan bewijs – bij noodweer – bij overmacht	
30	A	
31	maximumscore 3 1 = f 2 = c 3 = d 4 = a 5 = e 6 = b indien zes antwoorden juist indien vijf of vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist	3 2 1 0
32	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 2

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- het ophangen van camera's waardoor overvallers weten dat zij in beeld komen
- het in dienst nemen van meer beveiligers
- het ophangen van DNA-sprays
- het minder contant geld in kas hebben door meer pinbetalingen
- meer samenwerking met de politie
- gezamenlijke beveiliging in winkelcentra

per juist antwoord

1

Maatschappelijke analyse: nepnieuws

34 B

35 maximumscore 2

- zin 1: Omdat ze er geld mee verdienen: hoe meer mensen op een artikel klikken, hoe meer geld ze krijgen vanwege de getoonde advertenties
- zin 2: Ook maken mensen bewust nepnieuws om meningen te beïnvloeden, bijvoorbeeld in de aanloop naar verkiezingen

1

1

36 maximumscore 1

Juiste antwoorden zijn (een van de volgende):

- betrouwbaarheid
- eerlijkheid
- vertrouwen

Opmerking

- *Geen scorepunt toekennen voor een omschrijving van een waarde of een formulering als een norm/rechtsregel.*
- *Ook goed rekenen: respect*

Vraag	Antwoord	Scores
37	maximumscore 4	
	<ul style="list-style-type: none"> • Kenmerk 1: Er moet sprake zijn van een sociaal probleem; het gaat om een situatie die veel mensen onwenselijk vinden / in strijd is met bepaalde wensen/normen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat blijkt uit tekst 2, want (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – het gaat in tegen normen en waarden – leugens en angst zijn onwenselijk – de Duitse regering heeft een wetsvoorstel gemaakt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Kenmerk 2: Er bestaan verschillende meningen over de oplossing van het probleem 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat blijkt uit tekst 2, want de Duitse regering wil een wet invoeren om het aan te pakken, sociale media (Facebook en Twitter) willen op vrijwillige basis het probleem aanpakken 	1
38	maximumscore 2	
	Juiste antwoorden zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De politiek-juridische invalshoek is in de tekst te herkennen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • en een zin waaruit dat blijkt is (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Sociale media die te langzaam zijn bij het verwijderen van nepnieuws en haatberichten kunnen in Duitsland boetes tot €50 miljoen krijgen als dit wetsvoorstel van de Duitse regering wordt goedgekeurd. – In Duitsland moet het parlement het wetsvoorstel nog aannemen. – De wet geeft de groeiende zorgen aan in de Duitse politiek over de mogelijke invloed van nepnieuws, met name tijdens verkiezingscampagnes. 	1
39	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • De opvatting van Andrus Ansip is afkomstig uit de liberale stroming 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • en de zin waaruit dat blijkt is: Ik denk dat het internet zichzelf moet reguleren 	1
40	maximumscore 2	
	1 = onjuist	
	2 = juist	
	3 = onjuist	
	4 = onjuist	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
41	B	
42	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

43 D

44 **maximumscore 2**

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Er moet sprake zijn van hoor en wederhoor.
- het controleren van feiten via een andere bron
- het scheiden van feiten en meningen

per juist antwoord

1

Opmerking

De volgorde van criteria is willekeurig.

45 **maximumscore 2**

- Een zin waaruit blijkt dat nepnieuws zich snel als betrouwbaar nieuws verspreidt is (een van de volgende):

1

- “Ik dacht dat ze mijn berichten wel zouden controleren, maar ze namen alles over.”
- “Hij leeft al enkele jaren van nepnieuws, en schreef tijdens de verkiezingscampagne veel berichten die door het Trump-kamp gretig werden overgenomen.”
- “Normaal gesproken checken mensen iets als ze het lezen”, zegt Horner, “Maar Trump-fans deden dat niet. Ze gingen er gewoon mee aan de haal.”

- Voorbeelden van juiste oplossingen zijn (een van de volgende):

1

- Nieuws moet altijd gecheckt worden op waarheid door het platform waarop het geplaatst wordt.
- Mensen moet geleerd worden het nieuws zelf eerst te checken.
- Leerlingen moeten les krijgen op school hoe ze nepnieuws kunnen herkennen.
- De pluriformiteit van de media moet verstevigd worden.
- De journalistiek moet zich beter houden aan haar eigen regels van objectiviteit en hoe nieuws geselecteerd moet worden.
- het benadrukken van het belang van bepaalde waarden in onze samenleving (eerlijkheid, betrouwbaar zijn)

Opmerking

Het belangrijkste criterium bij het nakijken van deze vraag is of de kandidaat blijkt geeft van het kunnen koppelen van een begrip uit de sociaal-culturele invalshoek bij de oplossing tegen het verspreiden van nepnieuws.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	naar: www.stentor.nl van 1 februari 2017
tekst 2	naar: www.nrc-nl van 10 augustus 2015
tekst 3	naar: www.uwv.nl van 29 oktober 2015
tekst 4	naar: www.ad.nl van 10 februari 2017
tekst 5	naar: www.sp.nl van 25 januari 2017
tekst 6	naar: www.rijksoverheid.nl van januari 2017
tekst 7	naar: www.belangenverenigingspankeren.nl van september 2017
tekst 8	naar: www.volkskrant.nl van 14 januari 2017
tekst 9	naar: www.tweedekamer.nl van 13 september 2016
afbeelding 1	bron: www.rtvooost.nl van 3 december 2016
tekst 10	naar: De Telegraaf van 17 februari 2017
tekst 11	naar: www.frieschdagblad.nl van februari 2017
tekst 12	naar: de Volkskrant van 27 mei 2016
tekst 13	naar: de Volkskrant van 9 juni 2016
tekst 14	naar: Purmerends Nieuwsblad van 2 juni 2016
tekst 15	naar: www.gelderlander.nl van 7 februari 2017
tekst 16	naar: www.rechtennieuws.nl van 6 januari 2017
tekst 17	naar: www.nu.nl van 4 januari 2017
tekst 18	naar: www.nu.nl van 12 januari 2017
tekst 19	naar: www.destentor.nl van 7 juli 2017
tekst 20	naar: www.radio10.sr van 9 februari 2017
tekst 21	naar: www.wetrecht.nl van december 2016
tekst 22	naar: www.omproepbrabant.nl van 15 februari 2017
tekst 23	naar: www.rtvnh.nl van 21 augustus 2016
tekst 24	naar: www.detelegraaf.nl van 17 februari 2017
tekst 25	naar: De Verslaggever van 16 mei 2015
tabel 1	bron: www.detailhandel.nl van 20 februari 2017
Bijlage	
tekst 1	naar: www.mediawijsheid.nl van april 2017
tekst 2	naar: www.fd.nl van 14 maart 2017
tekst 3	naar: www.nu.nl van 30 januari 2017
tekst 4	naar: het radioprogramma Nieuws en Co van 7 december 2016
tekst 5	naar: www.nos.nl van 17 november 2016